

Tito

Anutuŋe Paulo âi âlepŋe waŋep.

1 ¹Galane Tito, nâmâ Paulo, Anutuŋat hoŋ bawa âi meman. Akto Yesu Kristoŋe Aposolo âi niŋep are mem manman. Are âmâ Anutu mem kepilânenekmapŋe Kristo nânŋaŋmâ kârikŋe akmâ âgâwaengât akto den bunŋe nânŋâm kotgâm nânŋaŋbiâ agak meme ârândân miawakyenŋiwiapgât den pat are Anutu heŋgem nengumapŋe makmâ kârige niŋep. ²Den are amâ Anutu bo hianŋimapŋe tâmbâŋe dondâ malep ain nânŋâm manman kârikŋaet makmâ hâriep. ³Hârem âmâ manmâ sopŋânâk miawakmâ ikiye denŋande akmâ makmakgât âi niŋep. Amâ Anutu heŋgemnengumapŋe makmâ hârem âmâ makyenŋiwiangât âi niŋep. ⁴Tito gâ nânŋâlân ba den pat âlepŋe nânŋaen aregât nanne dâm gogonman. Anutu Ewenenŋe akto Yesu Kristo heŋgemnengumandatŋe han kalem akmâ damunŋe akbela biwige sândugeâkgât ulilaŋdân.

Dâtŋe meme yengât den.

⁵Âi bikŋe boâk mem meteân are mem kotgâwengât Kreta haru tânâmŋân hepun gegân. Aregât makŋiŋân hain akmâ kepia ârândân tânlupyenŋe kat yekmâ ariwen. ⁶Luâk siâ dosa bâlâk akto âmbâle konok olop manmâ gaep akto nan baratlupŋande Kristo nânŋaŋmâ âmâ âgâ âgâŋe bâlâk akmâ eweyenŋaet lau dowâk lokomai luâk hainare katyekben. ⁷Dâtŋe meme siâ Anutuŋat âi damun akmapŋe bâleŋe bâlâk manmap. Akto âgâ âgâŋe bâlâk akto bugâ kuk dowâk bo akmap. Akto tu kârikŋe umatŋeâk bo nemap. Akto bugâgât biwi owâi akto puli sikumgât egâlianŋ bâlâk hain manmap. ⁸Akto lombo togombiâ dowâk han kalem akmâ tân yengumap. Akto siâ me siâ âlepŋe hârok egâlianŋmap. Akto han biwi damunŋe akmâ âlepŋe mando Anutuŋe ekto ârândân akto siâ me siâgât sapaŋe olop manmap. Hainare damungât âi waŋben. ⁹Akto Kristogât keiŋe maganŋi are paŋâk mem luâk âmbâle nânŋâ nânŋâyenŋe yeukŋe are makyenŋim âmâ bikŋande denŋe mem ge katberâmbiâ makyenŋimbo yeukŋe akbiapgât bo pâpkomap. ¹⁰Amâ luâk bikŋande den bunŋe koko akmâ den yânŋe makmâ hianŋim munenŋ olop manmai. Aregât hutyenŋân

âmâ Yuda luâkne dondâne Yuda hâkgât tirip are nângâmbiâ humo aktâp yâk owâine manmai. ¹¹Luâk hain arekne puli sikum aregât akmâ den makmakne are dop bo are kâmot siâ siâ makyengim hilip yengumai. Aregât luâk hainare yâk yengât den lauye ne bupkowen. ¹²Kreta gâtne yâk yengâlân gâtne propete siâne hin dâep, “Kreta luâkne âmâ sopne sopne hârok hiangimai. Songo metne hinare siâ me siâ umatâk nemai.” ¹³Nâ den are nângâre bunne aktâp. Aregât gâne makmâ miwindik yekmenâ Kristogât keine bundâk nângâ nângâ yejande nângâmbiâ mem golâ katyekto golâ manbei. ¹⁴Hain akmâ Yuda luâk yâk yengât hânge den are akto luâkne den bunne hamianmâ hiangigât makmai den are bo nângâwei. ¹⁵Han kau kau olop manmai ne âmâ siâ me siâ hârokgât nângâmbiâ kau kau akmap. Dâ luâk bikne bâlenejande biwiyene bigeimbo Kristogât hâkân akmai ne âmâ nângâ nângâ yeje akto han biwi yeje hârok helen agepgât siâ me siâ nângâmbiâ kau kau bo akmap. ¹⁶Yâkne Anutugât keine nângâmaen dâm lauyejande hain dâmai. Dâ agak meme yejande Anutugât kot mem bâliwerâm manmai. Luâk bâlene are amâ den koko akmaigât nângâ yengienne gembo âi âlepne membiâ ârandân akbiâpgât dop bo tatâp.

Luâk âmbâi sâmbâ yengât den.

2 ¹Gâmâ Kristogât keine den bunne tatâp aregât dopnân makmâ hekatyengim kepikben. ²Hain akmâ luâk sâmbâ yâk hin makyengiwen. Tu kârikne me siâ me siâ dondâ bo nembei. Metepirik bo akmâ âmâ han biwi yejaet damunne akbei. Kristogât pat âlepne are nângâm hejengemgowe. Han kalem akmâ anji goanji akmâ bo hâkân akbei.

³Dâ âmbâi sâmbâ hin makyengiwen. Anute ne yekmâ mandâp are nângâm hamewakbei. Galagât den hogo hogo akto den kaknân bo makbei. Akto tu kârikne nângâmbiâ humo bo akbiâp. Akto manman dâp âlepne aregât keine âmbâi sigan makyengiwei. ⁴Makyengimbiâ luâklupye ne nanaŋlupye ne han kalem âlepne akyengiwei. ⁵Hain akmâ yejaet anun anjim egâlian bâlene bâlâk manmâ emetgât siâ me siâ yeje damunne akmâ mem hejengemgom kinmâ luâklupye ne tânyenguwei. Amâ bikjande Anutugât den hâkâne dâwâigât hain akbei.

Luâk sigan yengât den.

⁶Dâ luâk sigan hin makmâ hâwât yekben. Han biwiyene damunne akmâ egâlian bâlene bâlâk manbei. ⁷Akto gâmâ siâ me siâ âlepneâk hârok mem manmenâ luâk âmbâle bikjande gekmâ hainâk akbai. Akto den miti are umatâk mem kâmot katmâ makyengiwen. ⁸Hain akmâ dâp kârikne yendâp aregât dopnân makmâ hejengemomenâ gasalupnenjande henengiwerâm kulâgâtbiâ bo akto anun anjim hepunbai.

Hoŋ bawa yeŋgât den.

⁹Dâ hoŋ bawa hin makyenŋiwen. Luâk kembulupyene yâk yeŋgât den lokom kinmâ hoŋ akyenŋiwei. Hain akmâ yâk yeŋgât den kakŋan bo makbei. ¹⁰Hain akmâ kâmbu bâlâk manmâ siâ me siâ damunŋe akmâ heŋgemgombiâ humomolupyenŋande yekbiâ ârândân akbiâp. Hain akmâ âmâ heŋgem nengumap Anutu yâkgât den bunŋe are loko loko akmâ tângombiâ bikŋande ekbiâ ârândân akbiâp.

Yesuŋe pulim heŋgemnenguepgât ikiŋaet lâmgom manbaen.

¹¹Amâ hânŋe hânŋe luâk hârok âlepŋe akbaengât Anutugât han kalemŋande miawagep. ¹²Hain arekŋe mem hulaŋ nenekmâ heŋgem nengumbo Anutugât den bo nânŋâmai akto hânŋât siâ me siâ egâliŋ are hepunmâ hân iren ârândân mandenŋe Anutuŋe nenekto huraguâkgât hanoko akmâ maniâm. ¹³Hain manmâ Anutu Humo heŋgem nengumapŋe Yesu Kristo yâkgât pagaleŋe miawakmâ tektekŋân manman kârikŋe togoâkgât owâim akmâ maniâm. ¹⁴Anutu humo heŋgem nengumap yâkŋe Yesu Kristoŋe nengât hâu mem bâleŋânba hulaŋ nenegepgât akto kâmotlupŋe bunŋe manmâ agak meme âlepŋe kârikŋe akmâ mannegât ikiŋaet manmanŋe bo gangerâm moep. ¹⁵Gâ kârikŋeâk akmâ den are makyenŋim sami den makmâ orem miwindik yekmâ makmâ heŋgemyeŋguwen. Luâk bikŋande gâ gekbiâ gewopgât damunŋe manben.

Yesugât kâmot yeŋgât agak meme âlepŋe.

3 ¹Galane, Yesugât kâmot Kreta kepiŋ manmai are hin makmâ totokom makyenŋiwen. Kiap gawaman akto luâk kotdâ den yeŋe lokowei. Akto âi keiŋe keiŋe âlepŋe yendâp aregât owâiŋeâk membei. ²Hain akmâ makmâ hilip balit akto den kuk heŋgân bo akbei. Yeukŋe manmâ luâk hârok yeuge yeŋgim metewei. Akto yeŋaet nânŋâmbiâ gewiâp. ³Dâ nen ulikŋân hainâgâk han gulip manminion. Sop ain den koko akmâ han biwi bo damunŋe aktenŋe siâ me siâŋe dowâk oloŋnenekto awam akmâ manminion. Akto egâliŋ bâleŋande hikonenekto manmâ ukennenŋaet akmâ sop ârândân kuk aknengimbiâ kuk bugâ humo miawaknengiminep. ⁴Dâ heŋgem nengumap Anutu han kalemŋaet akto okot âlepŋe miawak nengim tek tegembo ⁵yâkŋe nen ârândân manmâ âi siâ meyiongât bo han kalemŋaet akmâ meyion. Bo. Yâkŋe ikiŋe han kalemŋaet akmâ manman irakŋaet tuŋe akto Heakŋânba miawak miawak irakŋande mem heŋgem nenguep. ⁶Amâ Yesu Kristo heŋgem nengumap yâkgât akmâ konam bo akmâ heŋgem nenguep. ⁷Are amâ nen Kembangât han kalemŋande dosanenŋe kutigito manman kârikŋaet lâmgom mandenŋe biwinenŋe owâi akbiapgât

aknengiep. ⁸Den are amâ bunje dondâ aregât kârikje akmâ makmâ kepikmenâ Anutu nânjarmaiŋe âi âlepje memâk manbei. Den hain arekje amâ luâk tânyengumbo agak meme âlepje miawakyengimap. ⁹Dâ luâk bikjande den bambo guto aknerâm bâgilupyenâet kotyeŋe konmai are me kuk heŋgân den me Mosegât den nânġâm hilipkom maganġi goanġi akmai den arekje bo tân yengumap. Aregât hepunben.

¹⁰Akto luâkje kâmotje potalakŋet dâm makyengimap yâk den memenje konok me lâuwâ magarjenâ denge bo nânġambo amâ hepunmenâ ikiyeâk manbiâp. ¹¹Luâk hainare amâ nânġâ nânġaŋe pâit pâitje aregât hanjande hâwâlajdo bâleŋân manmâ âġâwiap aregât hamianmâ hepunben.

Den bâiŋe.

¹²Akto hâmbâi galane Atema me galane Tikiko are huŋgunyetkire ġânġâlân togombela tânâk sopjân Nikopoli kepien manbiangât ain nânġâlân dowâk togom penâniŋben. ¹³Akto hinje luâk den dâtje tângo tângo siâ kotje Sena akto siâ Apolo wan me wan dâpgât yetkim huŋgun yetkimenâ âi yetjân dowâk ariwiandat. ¹⁴Akto luâk âmbâle kâmotlupnenje yâkje gai yân tatbâigât heŋgemgo heŋgemgogât âi mem âmâ luâk umburuk manmai are tânyenguwei, aregât keiŋe makyengiwen.

¹⁵Akto galalupne luâk nâ olop mandâi hârokje ġâ nânġâ ġiŋdâi. Akto ġaŋe luâk âmbâleŋe han kalemje aknengimai yâk ain manmai nenje nânġâ yengimaengât makyengiwen. Kembangât han kalemje yengâlân yem âġâwiâp.